

Motion till riksdagen 2016/17:3230

av **Beatrice Ask m.fl. (M)**

Krafttag mot mängdbrott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vardagsbrottsligheten, s.k. mängdbrott, ska prioriteras av polis och åklagare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ersätta brottsrubriceringen snatteri med brottsrubriceringen ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga åtgärder för att effektivisera hanteringen av stöldbrott i butik och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att återinföra den s.k. snattofonen, anpassad till moderna förhållanden, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att se upprepade snatterier eller stölder i ett sammanhang och att påföljderna i större utsträckning ska stå i proportion till den samlade brottsligheten och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att villkorlig frigivning inte ska ges till den som återfallit i brott och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga tillträdesförbud till butiker och varuhus och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att polisen ska ge en tydlig återkoppling till målsäganden om ärendens hantering och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för att motverka utförsel av stöldgods över Sveriges gränser och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Mängdbrotten utgör majoriteten av det totala antalet anmälda brott i Sverige. Mängdbrotten räknas inte till de allvarligaste brotten, men för alla dem som drabbas ger de betydande skador, ibland under mycket lång tid. Det lidande och de ekonomiska förluster brottsligheten leder till skadar samhället. Vård, rehabilitering, sjukskrivningar, rättsskipning med mera leder till stora kostnader, uteblivna intäkter, oro och otrygghet.

Ungefär tre fjärdedelar av antalet anmälda brott är mängdbrott. Brotten som räknas som mängdbrott är bland annat: Stölder till exempel av och ur bilar, cykelstölder och butiksstölder, inbrott, skadegörelse, till exempel klotter, bedrägerier, misshandel, olovlig körning och rattfylleribrott.

Nyligen presenterades siffror som visar att polisens förmåga att utreda mängdbrotten minskar. Antalet ärenden som polisen redovisar till åklagare har minskat med 7,3 procent hittills i år (2016), januari till juli, och de preliminära siffrorna för augusti indikerar en ytterligare försämring. Nedgången syns i alla polisregioner och i alla brottskategorier. Minskningen är procentuellt störst för stölder, skadegörelse och bedrägerier. Brottsuppleringen är den lägsta på 16 år.

Det är regeringens ansvar att se till att polisens brottsutredande förmåga stärks och upprätthålls på en hög nivå. Inte minst är detta viktigt när det gäller den typ av förhållandevis vanliga brott som människor upplever i sin vardag. Det är hög tid att regeringen börjar agera för att stärka polisens förmåga att klara upp fler brott än i dag.

Snatterier, inbrott och stölder

Under 2015 polisanmäldes 22 800 bostadsinbrott. Bostadsinbrott är kränkande och får allvarliga konsekvenser för människors trygghet. Vi anser att straffen för bostadsinbrott behöver skärpas. Vi vill införa ett nytt brott – inbrottsstöld – med en straffskala med minimistraffet fängelse i ett år, vilket riksdagen krävt i ett tillkännagivande till regeringen.

Upprepade stölder drabbar både privatpersoner och företagare i hela landet. I en rapport från Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, framkommer det att 7 av 10 på landsbygden känner en eller flera i närheten som de senaste två åren varit utsatta för brott. Enligt en annan rapport från branschorganisationen Svensk Handel stjäls det för ca 4,6 miljarder kronor i svenska butiker. Var 15:e sekund stjäls det något i en butik, på ett år handlar det om 2 000 000 stölder och snatterier.

Av alla snatterier polisanmäls endast en bråkdel, få av snatterierna leder till fällande dom och ännu färre till att böterna betalas. Av rapporten framgår att bara 2 av 10 dömda betalar sina böter. Vi anser att det är nödvändigt att se med större allvar på dessa stölder. I dag krävs att man stjäls för ett värde motsvarande minst 1 000 kronor för varje enskilt tillfälle för att det ska anses vara stöld och inte snatteri. Vi menar att den typen av upprepade stölder – även om det tillgripnas värde i varje enskilt fall understiger 1 000 kr – ska ses i ett sammanhang. Brottsrubriceringen snatteri bör avskaffas och ersättas med ringa stöld. Tillgrepp som tidigare ansetts vara snatteri bör betraktas som stölder för att markera det allvar på vilket vi ser på denna typ av brottslighet.

Egendomsskyddsutredningen (SOU 2013:85) ger underlag för detta.

Vi anser även att det behövs en effektivare hantering av stöldbrott i butiker och varuhus. Svensk Handel har föreslagit att enkla stöldbrott ska kunna hanteras i butik utan fysisk närvaro av polis. Därför bör man överväga att återinföra den så kallade

Snattofonen i hela landet, anpassad till moderna förhållanden. Snattofonen är en telefonlinje direkt till polisen, och innebär att polisen kan hålla förhör med den misstänkte direkt via telefon, och därför inte behöver åka till brottsplatsen. Samtidigt bör man utreda om det finns andra åtgärder som kan effektivisera och förenkla hanteringen av enkla stöldbrott i butiker och varuhus.

Straffpåföljder

I en butikslokal ska såväl anställda som kunder kunna känna sig trygga. Att begränsa möjligheterna för personer som gång efter gång stjälar eller uppför sig illa att få tillträde till butikslokalerna är juridiskt komplicerat. Frågan har utretts flera gånger. Senast i Egendomsskyddsutredningen behandlades frågan och utredningens slutsats var att nackdelarna med ett förbud överväger fördelarna. Moderaterna menar att det måste finnas bättre möjligheter än i dag för näringsidkarna att skydda sina butikslokaler och sina varor mot personer som dömts för upprepade snatterier eller stölder. En lösning kan, trots de praktiska och juridiska svårigheter detta innebär, vara att se över möjligheterna att införa ett tillträdesförbud, men även andra lösningar med samma verkan bör utredas och prövas.

När flera brott har begåtts av en gärningsman bestäms i dag ett gemensamt straff för den samlade brottsligheten. Straffvärdet kan då reduceras i viss omfattning, vilket vardagligt brukar kallas för straffrabatt. Påslaget i straff blir successivt lägre ju mer omfattande brottslighet en tilltalad döms för. Allianspartierna kräver att regeringen ska se över denna straffrabatt och införa en ny brottsrubricering som tar sikte på systematiska stölder. Tillsammans med övriga allianspartier har vi drivit frågan i riksdagen och vunnit gehör för ett tillkännagivande till regeringen om detta. Vi anser vidare att den som återfaller i brott och döms till ett nytt fängelsestraff ska avtjäna merparten av det utdömda straffet. Den villkorliga frigivning som ges i dag ska inte ges till den som återfallit i brott.

Målsägande

Den som utsatts för ett brott behöver få information som behövs med anledning av brottet, liksom vilket stöd man som brottsoffer kan få tillgång till. När man har gjort en anmälan är det viktigt att brottsoffret får relevant och begriplig information. Polismyndigheten har redan i dag en viss skyldighet att bistå med information, men vi ser ett behov av att ytterligare förbättra informationen och ge tydligare återkoppling om vad som händer med utredningen. Om en förundersökning läggs ner ska polisen tydligt redogöra för vilka åtgärder som vidtagits och motiven till att man kommit fram till att ärendet ska läggas ner.

Stulna varor

Av Brås rapport om kriminella nätverk och grupperingar framgår att den vinstdrivande brottsligheten i hög utsträckning ägnar sig åt mängdbrott. Häleriverksamhet hänger ihop med stöldbrottsligheten. Även om en del av stöldgodset ibland säljs inom det egna kontaktnätet krävs ofta också goda hälar kontakter som kan få ut stöldgodset på legala marknader. Internet är också en kanal för försäljning av stöldgods.

Det är betydelsefullt att polisen har rätt förutsättningar att fortsätta arbetet med att förhindra aktörer som befattar sig med stulna varor att begå dessa brott.

Kringresande stöldligor som snabbt förflyttar sig över landet och begår flera brott under en kort tid för att därefter lämna landet med stora mängder stöldgods är ett omfattande problem. Samtidigt utgör hälerinätverken en central del av logistiken kring stölder från butik för professionella stöldligor.

Insatserna behöver förstärkas i olika led för att motverka att stöldligor eller hälerinätverk ska kunna föra ut stulet gods över gränserna. En aktiv samverkan mellan myndigheter, i synnerhet mellan polisen och Tullverket, är en viktig del i ett sådant arbete. En skarpare gränskontroll skulle kunna försvåra införsel av exempelvis vapen- och drogförsändelser till Sverige såväl som utförsel av stöldgods till andra länder. I det sammanhanget bör det ses över vilka förbättringsåtgärder som kan vidtas för att tullen ska ha rätt förutsättningar att mer effektivt kunna motverka brott vid gränsen. Vi anser att det behövs ytterligare insatser för att motverka utförsel av stöldgods till andra länder.

Beatrice Ask (M)

Krister Hammarbergh (M)

Ellen Juntti (M)

Pål Jonson (M)

Mikael Cederbratt (M)

Anti Avsan (M)

Anders Hansson (M)

Tina Ghasemi (M)